

Strategia da biodiversitat dal Grischun 2023–32

En ses program 2021–2024 ha la Regenza grischuna fixà la finamira da mantegnair e da rinforzar la biodiversitat sco er la cuntrada naturala e culturala per las generaziuns futuras. En quest rom è l'administraziun vegnida incumbensada d'elavurar ina Strategia da biodiversitat dal Grischun (SBD GR) (punct central da svilup 9.1). La regenza ha deliberà la SBD GR ils 16 d'avrigl 2024 (DG 316/2024). Il post responsabel è l'Uffizi per la natira e l'ambient (UNA). La Strategia da biodiversitat metta il focus sin quellas valurs naturalas e sin quellas prestaziuns dal sistem ecologic, ch'ils umans dad oz e las proximas generaziuns grischunas dovran il pli urgentamain – en spezial en temps da la midada dal clima.

Perquai èsi impurtant

La biodiversitat è chapital natural ed uschia in element essenzial da la ritgezza dal chantun Grischun. Gist en ils territoris da muntogna èn sistems ecologics intacts absolutamain centrals per il bainstar da la glieud che viva là. Tranter auter èn els ina premissa indispensabla per il mantegniment da las funcziuns dal guaud, per la producziun agricula sco er per la chatscha e per la pestga. La diversitat biologica è plinavant il «chapital da basa» per il turissem da stad. Perditas da chapital natural èn percuter colliadas cun custs considerabels e cun dischavantatgs economics.

Uschia reagescha il chantun sin las quatter pli grondas sfidas

- **Stgaffir ina chapientscha cuminaivla:** Tut las acturas ed ils acturs enconuschan il stadi da la biodiversitat en il Grischun ed èn conscents da las quatter pli grondas sfidas. Quai possibilitescha in engaschament pli intensiv a favur dal mantegniment e da la promozion dal chapital natural ed uschia er dal patrimoni natural per las proximas generaziuns.
- **Maletg dal futur per ina tenuta cuminaivla:** L'engaschament pli intensiv a favur da la biodiversitat è orientà al suandard maletg dal futur: «La biodiversitat è fitg multifara ed è buna da reagir sin midadas (resilienza). La biodiversitat e sias prestaziuns dal sistem ecologic vegnan mantegnidias a lunga vista.»
- **20 empermischuns da finamiras a las proximas generaziuns grischunas** fixeschan la direcziun per l'agir da la Regenza e per la collavurazion tranter ils uffizis cun ulteriuras acturas ed ulteriurs acturs da las vischnancas e da las organisaziuns professiunalas.
- **Var 28 mesiras prioritarias, orientadas als resultats** èn definidas. Quellas pon vegnir mesiradas, las responsabladdas èn attribuidas ed il basegn da resursas è stimà.
- **Quatter princips** furman il fundament per la Strategia da biodiversitat dal Grischun e per sia realisaziun.
- **Nus giain la «via grischuna»** che cumpiglia savida fundada, avertadad per bunas ideas e per soluziuns pragmáticas en in barat gist sco er acceptanza per decisiuns transparentas e bain ponderadas. Quest princip na vala betgmo, dentant cunzunt per ir enturn cun conflicts d'interess.

Far il dretg mument quai ch'è realisable

La SBD GR vegn realisada cun cleris mesiras en duas etappas (2023–2028, 2029–2032). Ils uffizis ch'èn responsabels per ils temas respectivs, restan sco fin ussa cumpetents per prender las mesiras da biodiversitat en lur champ professiunal. Il stadi da realisaziun da tut las mesiras vegn registrà mintg'onn, ed ils departaments sco er ils uffizis participadas vegnan infurmads en chaussa. In'evaluazion intermediara vegn nizzegiada vers la fin da l'emprima etappa da realisaziun, quai per integrar las enconuschentschas en las mesiras ed en ils instruments da l'etappa suandanta. L'effect ecologic vegn controllà periodicamain. La Strategia da biodiversitat dal Grischun po vegnir realisada en il rom dal dretg vertent. Ella na remplazza u na rinforza nagins programs, naginas planisaziuns u nagins projects currents, mabain stgaffescha sinergias e serra largias.

Maletg dal futur

La biodiversitat è fitg multifara ed è buna da reagir sin midadas (resilienza).

La biodiversitat e sias prestaziuns dal sistem ecologic vegnan mantegnidias a lunga vista.

Champ d'acziun I: Spazis da viver

Finamira A: Mantegnair spazis da viver liads a l'aua

Finamira B: Dapli auas pitschnas, zones umidas ed uas cun ina diversidad structurala pli gronda

Finamira C: Mantegnair spazis da viver ecologica-maiain anc intacts

Finamira D: Biotops segi-rads e tgirads adequata-maiain

Finamira E: Biotops revalitads

Finamira F: Dapli reservats da guaud ed inslas da laina veglia

Finamira G: Mantegnair la biodiversitat dal terren

Champ d'acziun II: Colliaziun dals spazis da viver

Finamira H: Diversidad structurala da las midadas tranter il guaud e la cuntrada averta

Finamira I: Meglra permeabilitad da la cuntrada per animals

Finamira J: Surfatschas verdas publicas ecologica-maiain pli preziudas

Finamira K: Diversidad structurala pli gronda da la cuntrada cultivada e da la qualidad da las surfatschas per promover la biodiversitat

Finamira L: Rivas natiralas cun diversidad structurala

Finamira S: Dapli savida davart il stadi e davart il svilup da la biodiversitat

Finamira T: Rinforzar las chadaines da valurisaziun, gidar a mantegnair ils abitadis decentrals ed uschia las cuntradas cultivadas e la biodiversitat ch'è dependenta da questas cuntradas

Champ d'acziun III: Spezias e diversidad genetica

Finamira M: Meglier stadi da spezias prioritarias naziunalas

Finamira N: Mantegniment da la diversidad genetica

Finamira O: Franar neobiotas invasivas

Champ d'acziun IV: Responsabludad sociala

Finamira P: Dapli savida e cussegliaziun per gruppas professiunalas relevantas

Finamira Q: Meglra sensibilisaziun da la populaziun

Finamira R: Meglra sensibilisaziun da las regiuns e da las vischancas

Princips

1. Tuttas e tuti profitan da la biodiversitat e da sias prestaziuns. Tuttas e tuti surpiglian uschia responsabludad e prestan lur contribuziun per mantegnair la biodiversitat.
2. Las surfatschas per promover la biodiversitat ston avair ina gronda valur ecologica. Sch'i sa tracta da promover ils objects naturals, ha la qualidad la precedenza envers la quantitat.
3. Las resursas finanzialas vegnan primarmain impundidas là, nua ch'ellas han in effect grond ed a lunga vista.
4. Cun tractar ils conflicts d'interess vegnan prendidas en mira soluziuns equilibradas e vegn respectada l'equivalenza fundamentala dals temas. Nus giain la «via grischuna» che cumpiglia savida fundada, avertadad per bunas ideas e per soluziuns pragmaticas en in barat gist sco er acceptanza per decisiuns transparentas e bain ponderadas.

Il proceder dal chantun

La SBD GR è vegnida elavurada en il rom d'in process cooperativ ch'è stà transparent per tut las parts involvidas. En il rom da l'organisaziun dal project èn ils posts da servetsch ed ils secturs pertutgads, las gruppas d'interess sco er ulteriuras persunas interessadas vegnidias integradas en la lavour. Tut ils cuntegns èn vegnids rectifitgads ensemen cun la gruppa chantunala spezialisada «Biodiversitat» e deliberads da la gruppa directiva «SBD GR».

Accordà ils puncts da contact, stgaffi sinergias e serrà largias

Ils puncts da contact da la SBD GR èn accordads cun las activitads currentas per mantegnair e per promover la biodiversitat (p.ex. mesiras per promover la biodiversitat en il sectur da l'agricultura, Strategia da biodiversitat forestala dal Grischun, Program d'aglomeraziun Cuira). La SBD GR cumpiglia ultra da quai il champ d'acziun «biodiversitat da la strategia grischuna da clima». Las pretensiuns da la Confederaziun areguard in concept general chantunal per promover las spezias ed ils spazis da viver sco er areguard la planisaziun da las colliaziuns vegnan medemamain cumplidas cun questa Strategia da biodiversitat; la premissa per survegnir agids finanzials globals da la Confederaziun per il sectur da la protecziun da la natira per la proxima perioda da program 2025–2028 è pia ademplida.